

Sygn. akt I Ca 242/19

POSTANOWIENIE

Dnia 17 lipca 2019 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Elżbieta Zalewska-Statuch

Sędziowie Antoni Smus

Katarzyna Powalska (ref.)

Protokolant sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 17 lipca 2019 roku w Sieradzu

na rozprawie sprawy

z wniosku J. P.

z udziałem D. K. (1), A. P., K. P. (2) i M. P. (1)

o stwierdzenie nabycia spadku

na skutek apelacji wnioskodawczynie

od postanowienia Sądu Rejonowego w Łasku

z dnia 25 kwietnia 2019 roku, sygnatura akt I Ns 87/19

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Łasku pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I Ca 242/19

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 25 kwietnia 2019 r. Sąd Rejonowy w Łasku w sprawie o sygn. akt I Ns 87/19 z wniosku J. P. z udziałem K. P. (2), M. P. (1) stwierdził, że spadek po R. P., synu M. i K., zmarłym w dniu 1 stycznia 2019 roku w P., ostatnio zamieszkałym w W., gmina W., na podstawie ustawy i z dobrodziejstwem inwentarza nabyli: matka spadkodawcy K. P. (2), córka C. i M. w 1/2 części oraz rodzeństwo spadkodawcy A. P. córka A. i K., J. P., córka M. i K., D. K. (2) z domu P., córka M. i K. i M. P. (1), syn M. i K. po 1/8 części każde z nich.

Powyższe orzeczenie zostało wydane w oparciu o następujące ustalenia i wnioski:

R. P., syn M. i K., zmarł w dniu 1 stycznia 2019 r. w P.. Ostatnim jego miejscem zamieszkania była miejscowość W., gmina W.. Spadkodawca nie sporządził testamentu. Zmarł jako kawaler bezpotomnie. Jako spadkobierców ustawowych pozostawił swoją matkę K. P. (2) oraz rodzeństwo: A. P., D. K. (1), M. P. (1) i J. P.. Ojciec spadkodawcy M. P. (2) zmarł w dniu 8 lutego 2016 roku. Spadkobiercy ustawowi w dniu 25 kwietnia 2019 roku złożyli oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza. Powyższych ustaleń faktycznych Sąd I instancji dokonał na

podstawie zapewnienia spadkowego, a także dokumentów w postaci aktów stanu cywilnego, zgromadzonych w aktach sprawy. Sąd Rejonowy powołał przepis art. 670 § 1 k.p.c., na podstawie którego dokonał badania w kontekście istnienia testamentu spadkodawcy, jego oceny, otwarcia i ogłoszenia. Skoro nie stwierdził istnienia testamentu, to w oparciu o treść art. 926 § k.c. przyjął jako zasadę ustawowy porządek dziedziczenia, którego szczegółowe zasady w tym stanie faktycznym, wyznacza norma art. 932 § 2, 3, 4 k.c. W oparciu o wskazane przepisy sąd meriti przyjął, że R. P. zmarł, pozostawiając matkę oraz czworo rodzeństwa. Tak więc dziedziczą oni w następujący sposób: matka K. P. (2) w 1/2 części, rodzeństwo A. P., D. K. (1), M. P. (1) i J. P. po 1/8 części (udział 1/2 : 4). Z uwagi na złożone przez wnioskodawczynię i uczestników oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza. - spadkobranie następuje z ograniczeniem odpowiedzialności za długi spadkowe do wartości ustalonego w wykazie inwentarza albo spisie inwentarza stanu czynnego spadku.

Apelację od powyższego wyroku w ustawowym terminie wywiodła wnioskodawczyni J. P., która zaskarżyła orzeczenie w całości i zarzuciła mu:

- naruszenie prawa materialnego, to jest art. 926 § 2 k.c. poprzez stwierdzenie nabycia spadku z mocy ustawy w sytuacji obiektywnego istnienia w czasie wydawania orzeczenia testamentu własnoręcznego spadkodawcy,
- naruszenie prawa procesowego mające istotny wpływ na treść orzeczenia, to jest art. 227 k.p.c. poprzez nie przeprowadzenie dowodu z testamentu własnoręcznego sporządzonego przez spadkodawcę R. P..

W uzasadnieniu zarzutów apelacji podniosła, że już po wydaniu orzeczenia przez sąd pierwszej instancji, w dniu 10 maja 2019 r. odnalazła testament własnoręczny spadkodawcy. W oparciu o powyższe skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu Rejonowego w Łasku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia przez Sąd I instancji oraz o zasądzenie od uczestników na rzecz wnioskodawczyni kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawczyni okazała się zasadna w stopniu skutkującym koniecznością uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Przechodząc do rozważań należy zauważyć, że w myśl art. 386 § 4 k.p.c., pomijając przypadki określone w art. 386 § 1 i 2 k.p.c., wyrok sądu pierwszej instancji może być uchylony, a sprawa przekazana do ponownego rozpoznania tylko wówczas, gdy sąd ten nie rozpoznał istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. W doktrynie prawa cywilnego panuje zapatrywanie, że konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego, o jakim mowa w art. 386 § 4 k.p.c. w kontekście uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania jako przesłanka samodzielna niezmiernie rzadko występuje w praktyce. Zawiera się ona albo w ramach nieważności postępowania (gdy zniesieniu podlega postępowanie przed sądem pierwszej instancji) albo też w ramach nierozpoznania istoty sprawy. W pozostałych przypadkach nie zachodzi potrzeba powtórzenia postępowania dowodowego w całości. Zarówno w piśmiennictwie, jak i w judykaturze za utrwalony należy uznać pogląd, że nie w każdej sytuacji nierozpoznania istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji bądź konieczności powtórzenia postępowania dowodowego w całości uzasadnione jest uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania. Przy podjęciu takiej decyzji procesowej sąd drugiej instancji powinien jednak kierować się obowiązkiem zapewnienia stronie dwuinstancyjnego postępowania. Jeśli rozpoznanie istoty sprawy wiąże się z koniecznością prowadzenia postępowania w znacznej części tak, że można uznać, że rzeczywiste rozpoznanie sprawy ograniczyło się do jednej instancji - wyrok sądu pierwszej instancji powinien być uchylony, a sprawa przekazana temu sądowi do ponownego rozpoznania.

Odnosząc się do okoliczności niniejszej sprawy należy wskazać, że po wydaniu orzeczenia przez Sąd I instancji pojawiła się istotna, wcześniej nieznaną okoliczność, która powoduje, że brak jest możliwości wydania merytorycznego rozstrzygnięcia przez Sąd Okręgowy. Okolicznością tą jest przedłożenie przez apelującą nowego dowodu w postaci własnoręcznego testamentu spadkodawcy R. P., z treści którego ma wynikać, że apelująca została powołana do całości

spadku na podstawie tegoż testamentu. Z uwagi na fakt, iż Sąd Rejonowy nie posiadał żadnej wiedzy o sporządzeniu testamentu przez spadkodawcę, oraz stanowisko uczestniczki D. K. (1), która zaprzecza, aby przedłożony przez apelującą dokument stanowił rzeczywiście własnoręczny testament spadkodawcy sporządzony w dacie wskazanej w dokumencie, należało uznać, że Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy w części dotyczącej dziedziczenia testamentowego, a do jej rozstrzygnięcia konieczne jest przeprowadzenie postępowania dowodowego w całości. Nadto zważyć należy, iż zgodnie z treścią art. 628 k.p.c. Sąd Okręgowy w Sieradzu nie jest sądem spadku, którym jest Sąd Rejonowy ostatniego miejsca zwykłego pobytu spadkodawcy, zaś to właśnie sąd spadku musi przede wszystkim zbadać okoliczności dotyczące istnienia ważnego testamentu, ale przede wszystkim niezależnie od tej okoliczności dokonać jego otwarcia i ogłoszenia. Jest to szczególnie istotne w okolicznościach niniejszej sprawy, bo już na etapie postępowania apelacyjnego uczestniczka postępowania D. K. (1) wyraziła w piśmie zdziałanym przez swojego pełnomocnika wątpliwość co do istnienia ważnego testamentu i złożyła szereg wniosków dowodowych.

Dlatego też zaskarżone orzeczenie na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 13 §2 k.p.c. należało uchylić, a sprawę przekazać do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy dokona oceny zawnioskowanych przez wnioskodawczynię i uczestników postępowania dowodów w ramach postępowania dowodowego, celem ustalenia, czy spadkodawca rzeczywiście sporządził we wskazanej dacie testament własnoręczny ze szczególnym uwzględnieniem wszystkich przesłanek dotyczących ważności tego typu testamentu. Dokona także otwarcia i ogłoszenia złożonego testamentu.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.